

Ангел Каралийчев

Виелица

Виелицата захвана да удря по вратите с невидими юмруци. Запращяха клоните на дърветата в градината. Затрепери пламъкът на опушената лампа. Нахълта жаловит вой през комина.

– Хайде, лягай си вече! Полунощ настана! Какво си вторачил очи навън като вампир! – проговори баба Стаменковица и се наведе да зарови последните въглища на огнището.

– Не ми е сега до сън. Сърцето ми е разтревожено. Тази виелица ме плаши. Никога дърветата на са пращели тъй грозно. Подир двацет минути ще пристигне бързият влак. Много е тъмно. Човек да бръкне с пръст в окото ти – няма да го видиш. Такава нощ не помня.

Дядо Стаменко изтърва броеницата си. Намести очилата си. Потърка с длан замръзналото стъкло, разтопи ледените цветя, откри едно черно мастилено петно и пак се загледа навън. – Аз ще ида да си легна, пак ти прави каквото щеш. Не мога да разбера какво си се загрижил за бързия влак! Има там кой да му мисли. Ако им беше потребен, нямаше да те изринат с лопата. Стар бил Стаменко, очите му запрели. Проклетници! А пък поп Сава – млад, с кола го карат до черквата и пак си върши работата челякът. Като е стар, вършете му на шията камък и го блъснете в реката!

И баба Стаменковица тръшна след себе си вратата.

„Наистина, можеха да ме подържат още годинка-две – замисли се дядо Стаменко. – Нямаше да стане много. Все щях да намеря сили да се потрудя, както е потребно. Ама като рекоха: «Не го бива стария стрелочник, годините му натежаха, прегърби се като върба, очите му хлътнаха. Ами ако обърка стрелките?» А бе как тъй ще ги объркам? От кои времена служа аз на Разделна? Червените керемиди на някогашната нова гара почерняха, що поколения изхвъркнаха от лястовичите гнезда под стряхата! Кога съм ги объркал тия ваджишки стрелки?»

Повика го началникът на гарата през една есенна вечер и му рече:

– Дядо Стаменкооо, стягай се да напушаш службата! Време е вече. Ти си уморен човек. Прибери се в къщи да си отпочинеш! Всяко нещо трае, докато му удари часът. Релсите, дето са железни, и тях ги хваща ръждата. Затуй ги сменяме с нови. Дай път и ти на младите.

– Път ли? Ами че аз нали цял живот път давам? – пошегува се старият, ала нещо го задави.

Запали фенера си, за да посрещне влака. Закрачи бавно по железопътния насип. Под насипа долу бучеше бързата Поройна. Нейният грохот пробуди у уморена му душа шумовете на пролетните води, които отколе изтекоха. Какво ще прави отсега нататък стрелочникът дядо

Стаменко? Ще реже лук, ще рони царевични зърна и ще храни кокошките. Ще напусне Своя отговорен пост и ще скръсти ръце. Досега неговият живот беше пълен с дълбок смисъл. Той посрещаше влаковете с жадни очи. Преди години снемаше шапка, а сега, изправен като войник – отдаваше чест. През Разделна минаваха ката ден по два бързи влака от чужбина. Те не спираха на малките гари и старецът не знаеше идат тия богати хора, насядали покрай затрупаните с храна и чаши маси на вагон-ресторантите, налягали в малките стаички на спалните вагони. Бученето на чудните влакове пълнеше душата му с тревога и гордост.

– Аз им отварям път, за да влязат в земята на българите. Празници бяха за дядо Стаменка дните, когато се заточиха навън вагони, пълни с ягоди, червени като карабунарско вино, гроздове като кехлибар, ябълки като бузите на кюстендилски девойчета.

– Брей, туй българската земя страшно нещо! Голям род ражда! – думаше си старецът и вдигнатата му десница почваше да трепери.

Нея вечер локомотивът на последния товарен влак мина като хороводец и отведе в мрака вагоните. Заглъхна грохотът на колелата под пожълтялата шума на крайпътните дървета.

– Хорото се свърши и гайдата се пукна – с горчивина се усмихна старият стрелочник и закричи.

Когато го уволниха, той подаде заявление до министерството да му позволят още две години да служи безплатно, срещу пенсията. И тъй ще му я дават, поне да върши работа, но горните не разрешиха. Тогава дядо Стаменко се прибра и притихна. Почна да сърба гореща чорба на баба Стаменковица и колчем чуеше свирката на локомотива – залъкът пресядаше да гърлото му. На два-три пъти ходи да проверява дали младият стрелочник си гледа добре работата, опита се да го посъветва веднъж, но младият беше подозрителен човек и избухна.

– Да се махаш оттука! – извика той и го изгледа накриво. – Какво се навираш все покрай стрелките? Да не ми кроиш някоя поразия? Ще се оплача на полицията! Дядо Стаменко наведе глава и прехапа устни. И ето тази нощ се появи виелицата, която избухва веднъж на десет години, дига покривите, обръща вагоните, къса телеграфните жици, из дъно кърти дърветата. Ами ако она обърка стрелките в тази буря? Старецът погледна часовника си. До полонощния влак оставаха още десет минути. Бързай човече! Сърцето му затупка като далечна камбана, която бие за пожар.

Дядо Стаменко стана. Навлече си кожуха и отвори вратата. Вятърът го блъсна със страшна сила назад, но той се наведе като конник, който

прескача пропаст, и тръгна. Дядо Стаменковата къща беше отвъд оградата на гарата. Той се упъти към гарата и не сбърка пътя, макар че очите му нищо не виждаха. Когато стигна платното на линията, покрай него с фенер мина младият стрелочник, олюля се като пиан и мигом се загуби. Потъна. Вихърът го погълна. Отива да даде път на полунощния влак. Бързият беше пристигнал. Едвам мъждукаха на първа линия замъглените му от бурята огнени очи. Дядо Стаменко избърса сухия сняг, който беше засипал веждите и клепачите му, и посегна да се върне, но вътрешният глас, който го дигна от къщи, се обади още по-настойчиво: „Върви след младия стрелочник!“ И той тръгна направо, покрай насипа към стрелките. Без да ще, започна да брои крачките си, както ги е броил някога, през нощните виелици и поройни дъждове. Той знаеше точно колко крачки има до стрелките.

Спомни си, че като извърви деветнадесет крачки и протегне лявата си ръка – ще напипа дънера на старата липа. Надясно са стрелките. Този път халата се опита да го срине по насипа надолу към Поройна, да му ослепи очите с бял снежен пясък, но жилавият старец, наведен, се бореше мъжки и си пробиваше път. След няколко мъчителни минути вкочанясалите му ръце напипаха дънера на липата. Като слепец, с протегната десница, потърси стрелката. Когато я хвана и разбра, че не е отместена – кръвта замръзна в жилите му. „Вятърът е сгромолясал младия стрелочник от насипа в тъмнината и кой го знае къде се блъска сега“ – помисли дядо Стаменко и стигна с две ръце дръжката. Напругна последни сили, откърти замръзналото желязо и падна на гърба си. Полунощният влак мина покрай него със страшна сила и се плъзна по втора линия. Той не спираше на Разделна.

Младият стрелочник влезе в бюфета. Поръча си чаша чай. В очите му пламтеше безумие. Ръцете му трепереха. Седна до печката и разля горещия чай върху коленете си. Попита сънения прислужник:

– Не се ли е мяркал тъдява дядо Стаменко?

– Ти да не бълнуваш? – отвърна прислужникът, без да го погледне.

– Що Ще тука Стаменко в тази дяволска нощ? Дядо ти Стаменко, момче, сега хърка и сънува сладки сънища. Гороломният вятър му приглася като гайдар.

КРАЙ

© Ангел Каралийчев

Сканиране: sir_Ivanhoe, август, 2007 г.
Разпознаване и последна редакция: NomaD, август, 2008 г.

Издание:

Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9116>]